

Hoa Lan và Thiền

Thấy con người chúng ta quá vất vả và chật vật với đời sống hàng ngày, có lẽ vì vậy thượng đế mới tạo sinh ra những đóa hoa xinh đẹp như: hoa hồng, hoa cúc rồi thực dược, cầm chướng trà mi, hải đường v.v... để khi thấy hoa lòng người được thư giãn, tâm hồn lắng dịu xuống. Nhưng con người, đa số tính vốn lơ đãng hoặc không biết thưởng thức hay có mới nói cũ, cho nên thượng đế lại đặc biệt tạo ra những loài hoa lan để cho khi nhìn vào ai ai cũng phải say mê, ngắm nghía, ngoại trừ những người không biết thưởng thức hay còn đang mê man, mải miết trong chốn lợi danh.

Thực vậy trước những bông lan từ màu sắc, hình dáng, hương thơm thảy đều có một sức quyến rũ phi thường, khiến ai ai cũng phải chú tâm đến. Nhưng phần lớn những người chơi lan, thấy bông hoa đẹp, mua về nuôi trồng, ít khi chịu tìm hiểu những điều liên quan đến loài hoa vương giả này. Vì vậy chơi lan đã có mấy người hiểu được đặc tính và những sự huyền diệu của hoa lan.

Chữ Lan chúng ta vay mượn của người Trung Hoa. Theo cuốn Việt Ngữ Chánh Tả Tự Vị của Lê Ngọc Trụ chữ Lan (蘭) có nghĩa là: cánh cửa, mở rộng ra, tỏa ra, thơm đẹp. Cứ theo những ý nghĩa này chúng ta có thể diễn tả rộng rãi như sau:

Lan là những bông hoa tươi đẹp, hương thơm dịu dàng tỏa ra khắp bốn phương để lôi cuốn con người tìm đến. Cánh cửa đi vào vườn lan mở rộng ra chào đón những người tao nhã yêu hoa, chuộng sắc và biết thưởng thức hương thơm là những thứ giúp cho người đời thoát ra khỏi vòng danh lợi tầm thường.

Chẳng cần phải hiểu biết nhiều về khoa chiết tự, cứ nhìn vào chữ hán ở trên, ta thấy giống như 2 cánh cửa. Còn theo tiếng Việt, nếu tách ra từng chữ một, LAN cho chúng ta thấy như sau:

L = Lành mạnh.

Nuôi trồng hoa lan là một thú tiêu khiển lành mạnh, tao nhã. Này nhé đứng dưới ánh nắng mặt trời sẽ đem cho ta thêm sinh tố D cần thiết cho sức khỏe, hít thở đầy căng bùng phổi đem không khí trong lành của buổi sáng vào làm cho giòng máu trở nên sạch sẽ tươi mát hơn. Tưới nước, bón phân, cắt bỏ lá già rể thối, đi tới đi lui, đứng lên, cúi xuống hoạt động chân tay cũng là một phương pháp vận động thân thể.

L = Lan rộng, tỏa ra.

Lan có một hấp lực lôi cuốn mạnh mẽ. Thấy bông lan đẹp, chúng ta khó lòng cưỡng lại được sự quyến rũ của loài hoa kỳ diệu này. Bạn ta có lan, hàng xóm ta có lan, chúng ta cũng muốn có những bông hoa xinh đẹp này. Có một chậu lại muốn không phải là hai mà năm bảy chục chậu cũng vẫn chưa đủ, cho nên diện tích trồng lan cứ mở rộng mãi ra. Thú chơi lan cũng lây lan từ người này sang người khác.



L = Lòng.

Tấm lòng giữa người và lan, tấm lòng của người yêu chuộng hoa lan với những người cùng một sở thích. Tấm lòng của con người thường được thể hiện qua chữ yêu thương, mà yêu thương lại biểu lộ bằng hành động, bằng sự chăm lo, săn sóc, giữ gìn. Tưới nước bón phân, thay chậu, bắt sâu nhặt cỏ là hành động cụ thể biểu hiện tấm lòng yêu thương đó. Chăm chú trong công việc nuôi trồng, quan sát, theo dõi từ khi mầm non vừa nhú, tới khi nụ nhỏ nảy chồi, rồi khi hoa vừa hé nhụy và mãn khai. Ngắm nhìn bông hoa xinh đẹp, kết quả do chính tay chúng ta nuôi dưỡng, lòng người yêu hoa cảm thấy thư thái nhẹ nhàng, thanh thản làm cho ta quên hết ưu phiền, quên hết mọi bon chen, tất bật, tranh chấp của đời sống hàng ngày.

A = An nhàn, an lạc.

Nếu biết giữ cho thân tâm được an lạc, sống một cách an nhàn cũng là thiên đó. Ganh đua làm chi, tranh chấp để làm gì? Danh hay lợi chỉ làm cho con người thêm bận rộn, thêm suy tính, thêm lo lắng, ưu phiền. Hãy giữ cho lòng mình được thanh thản để cho cuộc sống an vui. Nên biết rằng đời người ngắn ngủi, sự lo âu phiền muộn sẽ làm cho đời sống mất hết hương vị và con người chóng già, cũng như bông hoa tươi đẹp đó, nhưng nếu không biết giữ gìn sẽ mau chóng tàn tạ.

Mang hoa đến hội, hay đem đi triển lãm cũng chỉ là để chia sẻ niềm vui của mình với người khác, không màng tới chuyện tranh giải cũng là thiên. Hãy bỏ qua mọi sự phân bì, tị nạnh tâm thường giữ cho lòng mình thanh thản chính là Thiên đó.

N = Nhân cách, nhân tâm, nhã nhặn, nhàn nhã.

Con người ta hơn nhau vì nhân cách chứ không phải vì tiền tài hay danh vọng. Nhân tâm là tấm lòng của con người đối với gia đình, bè bạn và xã hội được thể hiện qua cử chỉ, hành động chứ không phải qua lời nói xuông miệng. Nhã nhặn cũng là một trong những điều cần thiết để biểu hiện nhân cách con người.

Nếu không đồ kỵ, không tranh đua hơn kém, giữ cho lòng mình thanh thản, cho cuộc sống an nhàn đó chẳng phải là thiên mà chẳng cần phải ngồi im một chỗ hay sao?

Làm cho tâm hồn được thư thái, quên hết ưu phiền đó là THIÊN. Muốn trút bỏ ưu tư, phiền não người ta thường chăm chú vào một việc gì đó để cho lòng không còn vương vấn đến những buồn phiền, tranh chấp hay đồ kỵ nhỏ nhen. Khi ngồi thiền, người ta thường cố gắng quên hẳn những tạp niệm. Nhưng thực ra rất khó lòng ngưng hẳn mọi điều suy tưởng, cho nên người ta phải tập trung tư tưởng vào một việc khác như cầu nguyện theo tôn giáo, như kiểm soát hơi thở v.v... Do đó thiền chỉ là một trong những phương cách giúp cho người ta được thư giãn mà thôi. Thiền đầu có phải chỉ là gói gọn trong việc ngồi yên một chỗ, nhắm mắt lại hay tìm một nơi thanh tịnh để tâm trí khỏi bị lôi cuốn vào việc đời.

Xin hãy đọc bài thơ dưới đây của cô thi sĩ Hàn Châu Tín ở Bà Rịa Việt Nam:

Thư giãn cùng lan

Phương pháp thư giãn cùng lan giúp ta giải tỏa những căng thẳng, phiền muộn trong cuộc sống, tìm thấy sự bình yên, thanh thản trong tâm trí. Qua đó còn rèn luyện trí tưởng tượng và sự tập trung. Hình ảnh sắc màu hoa lan: Sử dụng hình ảnh hoa lan Cattleya để có sự tưởng tượng và hình dung sâu sắc.

Ta ngồi giữa vườn lan tĩnh lặng
 Chân xếp bằng thoải mái, nhẹ nhàng
 Vai bất động, hai tay thả lỏng
 Hơi thở sâu, đều nhịp vào ra

Hai mắt khép, mắt tâm hồn đang mở
 Ta bắt đầu mừng tượng những nụ hoa
 Từ từ nở, khoe cánh màu rực rỡ
 Tâm hồn ta tràn ngập muôn hoa...

Màu hoa đỏ, đam mê, quyến rũ
 Màu hoa cam, ấm áp ráng chiều
 Màu hoa vàng, khơi nguồn sáng tạo
 Màu xanh lục, bát ngát xuân thì

Màu xanh lam, bình yên, thanh thản
 Màu hoa chàm(*), huyền bí, ẩn sâu
 Màu hoa tím, nhẹ nhàng, trong sáng
 Màu trắng vẹn toàn, thuần khiết, thanh cao...

Hồn ta tan vào trong bất tận
 Sắc màu hoa, hóa ánh sáng cầu vồng
 Giải quang phổ, biểu trưng cho may mắn...
 Ta trở về trong trạng thái bình an...



Hàn Châu Tín

*Màu chàm: Màu xanh tím thẫm.

Nhưng nếu vì thiện mà phải bỏ vợ chồng, con cái, bỏ gia đình đi tìm một nơi vắng vẻ để thiền, để tìm sự tịnh tâm cho chính bản thân mình, theo ngụ ý đó là một cách hành thiện vị kỷ, thiếu trách nhiệm với gia đình. Hành thiện như vậy chỉ nhắm vào mục đích cá nhân, chẳng giúp ích gì cho những người chung quanh hay cho xã hội cả.

Sống trong xã hội hiện tại, chúng ta được thừa hưởng rất nhiều sự đóng góp quý báu của những người chung quanh. Nếu chúng ta chỉ biết nhận vào và không cho ra, nếu mọi người đều vị kỷ như vậy, chỉ nghĩ đến một mình mình hay mở rộng trong giới hạn gia đình của mình, thử hỏi xã hội sẽ ra sao nếu toàn là những người hẹp hòi như vậy? Chúng ta đâu có thể sống trong sự vị kỷ, chỉ biết hưởng thụ, chỉ nghĩ đến ích lợi riêng cho bản thân mình?

Cho nên chúng ta cần phải mở rộng tấm lòng, hãy cùng đóng góp, hãy cùng chia sẻ với những người cùng có một thú vui tao nhã. Sự mở rộng cánh cửa lòng và tỏa ra với những người đồng điệu đó là một cách hành Thiện rộng rãi. Nuôi lan cũng là một phương pháp Thiện hay một cách hành thiện thực tế và có giá trị đóng góp cho xã hội chúng ta đang sống.

Đừng lan để thiền cũng chưa đủ, nếu có hoa lan đẹp cũng đừng thương thức một mình, đừng để những bông quý hóa tàn dần trong phòng khách hay ở vườn sau. Hãy mang bông hoa của mình cho bè bạn thưởng lãm vẻ đẹp của thượng đế đã ban cho chúng ta. Hãy chia sẻ những kinh nghiệm nuôi trồng với người khác tức là mở rộng tấm lòng, đừng bo bo giấu kín một mình. Đừng sợ người ta có hoa đẹp hơn mình, đừng sợ người ta trồng lan tài giỏi hơn mình. Như vậy chúng ta sẽ có nhiều hoa lan đẹp để ngắm, để thiền.



Nói chung người Á đông chúng ta thường không được hào phóng, cởi mở như người Tây Phương. Do đó những kinh nghiệm hay phương thuốc gia truyền, thậm chí cả những công thức nấu nướng cũng được giữ kín không cho ai biết. Cũng vì vậy chúng ta không tiến bộ bằng người.

Chuyện này làm tôi nhớ lại vào khoảng năm 1993, khi những cây lan đất hoa rũ Cymbidium pendulous hay cascade còn khan hiếm, một người nhờ tôi chỉ dùm chỗ mua. Ông ta phàn nàn rằng người em rể không những dấu kín chỗ mua và còn nói thứ lan này quá đắt, ông ta không đủ tiền chơi không nổi. Khi được dẫn tới vườn lan Mariposa tại Artesia, hôm sau ông ta trở lại mua một số khá lớn mang về bán lại và cũng dấu nhem địa điểm bán lan.

Năm 1995 khi nói chuyện tại Hội Cao Niên Á Mỹ, ông Đoàn Văn Yên một người nổi danh trong việc trồng cây đã cảm ơn tôi chỉ bảo tận tình về cách nuôi lan. Ông thổ lộ rằng nhiều người không những đã giấu kín còn cố tình chỉ sai cách bón phân, làm chết một số lan của ông. Tôi cũng cảm ơn ông đã tỏ bày ý kiến, bởi vì những kiến thức này tôi cũng học hỏi được từ những người bạn Hoa Kỳ hoặc tìm tòi trong sách vở, chứ đâu phải tự nhiên mà có. Do đó đã nhận vào thì cũng nên cho ra, những kinh nghiệm đó, những hiểu biết đó mang theo vào lòng mộ làm gì?



Placentia 4/2007
BÙI XUÂN ĐÁNG